

Indicator	
	Visserij
Meting	
	Visserijdruk in het Schelde-estuarium
Beleidscontext ⁽¹⁾	
<p>Europees gemeenschappelijk visserijbeleid Langetermijnvisie Schelde-estuarium Visserijwet (1963) Beleidsbesluit 'Schelpdiervisserij 2005 - 2020' Visserijbeleid Agentschap voor Natuur en Bos</p>	
Waarom deze meting?	
<p>Ooit was de Schelde een belangrijk visserijgebied, maar vandaag beperkt de beroepsvisserij zich voornamelijk tot de vangst van garnalen, tong, paling en kokkels op de Westerschelde. Er zijn slechts enkele tientallen beroepsvissers actief op de Westerschelde. Op de Beneden- en Boven-Zeeschelde is er geen beroepsvisserij meer. Sportvisserij vindt plaats over het gehele estuarium. De Langetermijnvisie Schelde-estuarium (LTV)⁽¹⁾ beoogt in het streefbeeld 2030 dat 'de visserij (alle types) in evenwicht is met de ecologische draagkracht van het gebied (kraamkamerfunctie)'.</p> <p>Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (Min LNV) is bevoegd voor het Nederlandse visserijbeleid. De Visserijwet 1963⁽¹⁾ vormt de grondslag van de Nederlandse beroeps- en sportvisserijwetgeving. Deze wet regelt o.a. wie waar mag vissen, welke vistuigen er gebruikt mogen worden, op welke soorten vis en in welke tijd van het jaar er mag worden gevestigd en wat de minimummaten van vis zijn voor aanvoer. De visserijwet dient ook als basis voor de uitvoering van de verplichtingen voor Nederland die voortvloeien uit het Europees gemeenschappelijk visserijbeleid⁽¹⁾ en de internationale visserijverdragen. Visserij in de Nederlandse kustwateren (waartoe de Westerschelde behoort) wordt in de Visserijwet aangewezen als kustvisserij.</p> <p>Het beleidsbesluit 'Schelpdiervisserij 2005 - 2020'⁽¹⁾ legt de hoofdlijnen vast voor het nieuwe beleid voor de schelpdiervisserij in de Nederlandse zoute wateren. Hierbij wordt ingezet "op een schelpdiervisserijbeleid dat perspectief biedt op een economisch gezonde bedrijfstak met productiemethoden die de natuurwaarden respecteren en waar mogelijk versterken". Wat de mechanische kokkelvisserij (waarbij schepen messen door de bodem trekken en kokkels opzuigen) in het Deltagebied inclusief de Westerschelde betreft, wordt binnen de geldende voorwaarden en Europese richtlijnen, ruimte gezocht om deze visserij te vervangen door een duurzame kokkelkweek: "omdat in de Westerschelde (en mogelijk ook in de Voordelta) kokkels op instabiele plekken (zoetwaterstromen) of in zeer hoge dichtheden voorkomen is dit systeem een bron voor kokkelbroed. Dat broed kan op percelen in de meer beschut gelegen en stabiele Oosterschelde worden verzaaid en opgekweekt".</p> <p>In het kader van het beheersplan Westerschelde heeft de kokkelsector sinds 1996 zelf bepaald dat in alle omstandigheden 4 miljoen kg versgewicht kokkels moet beschikbaar blijven als voedselvoorraad voor vogels. Onder deze voorzorgsmaatregel wordt er niet gevestigd. Indien er meer dan 4 miljoen kg aanwezig is maar minder dan 8 miljoen kg versgewicht zal een visplan worden opgesteld zodat de voedselvoorraad voor vogels verzekerd blijft. Verder zijn ook een aantal gebieden permanent voor de visserij gesloten⁽¹⁾.</p> <p>In Vlaanderen is het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) verantwoordelijk voor het visserijbeleid als onderdeel van het Milieu- en Natuurbeleid en het Integraal Waterbeleid van de Vlaamse overheid. De twee basisprincipes van het visserijbeleid zijn 'een duurzaam</p>	

beheer van de natuurlijke visstand en zijn leefomgeving' en 'het verstandig gebruik van de visstand en zijn leefomgeving'. Uitgangspunt is de instandhouding van de visbestanden op natuurlijke wijze en het benutten van deze visbestanden zonder een blijvend negatief effect op de soortenrijkdom en het ecologisch functioneren van de Vlaamse binnenwateren. Elke visser kan met één visverlof in alle Vlaamse openbare wateren volgens een duidelijke regelgeving vissen. De Provinciale Visserijcommissies zijn het wettelijke overlegorgaan tussen de vissersorganisaties en de overheid.⁽¹⁾

Streefcijfer(s)

Beheersplan Westerschelde: in alle omstandigheden moet 4 miljoen kg versgewicht kokkels beschikbaar blijven als voedselvoorraad voor vogels.

Parameters

(i)	Jaarlijkse hoeveelheid niet-opgeviste en opgeviste kokkels (miljoen kg oogstbaar ⁽²⁾ vlees) in de Westerschelde
-----	--

Ruimtelijk bereik

NL	VL
Westerschelde ⁽³⁾ (zie figuur 1)	Niet van toepassing

Temporeel bereik

NL	VL
1992 - 2010, jaarlijkse meting	Niet van toepassing

Databronnen NL

Dataverlener:

- Wageningen IMARES, Institute for Marine Resources & Ecosystem Studies

Contactpersoon:

- Birgit Dauwe (birgit.dauwe@wur.nl), DLO-aquisiteur

Toegankelijkheid:

- Data vrij beschikbaar op <http://www.compendiumvoordeleefomgeving.nl/indicatoren/nl1239-Kokkel-in-Waddenzee-en-Zeeuwse-Delta.html?i=4-35>
- Data gepubliceerd in de reeks: 'Het kokkelbestand in de Nederlandse kustwateren', (<http://www.scheldemonitor.be/imis.php?module=project&proid=2083>)

Formaat:

- MS Excel

Databronnen VL

Geen data beschikbaar (zie ook uitwerking van de meting: verbetering en toekomst)

Methodologie NL - VL

Stappen	Producten

1	Verzamel, per jaar, de hoeveelheid niet-opgeviste en opgeviste kokkels (miljoen kg)	Jaarlijkse hoeveelheid niet-opgeviste en opgeviste kokkels (miljoen kg oogstbaar)
---	---	---

oogstbaar vlees) in de Westerschelde	vlees) in de Westerschelde
Betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid van data en methodologie	
Wageningen IMARES inventariseert de kokkelbestanden in de Westerschelde op wetenschappelijk gestandaardiseerde wijze en beschikt over een ISO 9001:2000 gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem.	
Uitwerking van de meting: verbetering en toekomst	
<p>De kokkelvisserij is de enige vorm van visserij waarvan de opbrengsten specifiek voor de Westerschelde te isoleren zijn. Deze gegevens worden sinds 1992 verzameld door Wageningen IMARES. Het Vis Registratie Informatiesysteem (VIRIS) van het Min LNV bevat vangstgegevens voor alle aanlandingen in Nederland en van Nederlandse schepen in het buitenland (beroepsvisserij), op niveau van de kwadranten van de Internationale Raad voor de Exploratie van de Zee (ICES). De kwadranten 31F3 en 31F4 zouden hier geselecteerd kunnen worden voor de Westerschelde maar deze omvatten ook een stuk van de Noordzee en de Oosterschelde, waardoor de gegevens niet representatief zijn. Een andere mogelijkheid is het gebruik van VMS (Vessel Monitoring System) gegevens. Via het VMS wordt met gebruik van satellieten de positie, snelheid en vaarrichting van (vissers)schepen bepaald. Nagaan of het schip al dan niet aan het vissen is, is met dit systeem echter niet eenvoudig. Bovendien gebeurt visserij in de Westerschelde vaak door kleinere schepen die niet uitgerust zijn met VMS (Beare, D.; Bult, T.; pers. med.).</p> <p>Betreffende de recreatieve visserij in de Zeeschelde en zijrivieren, zijn geen cijfers beschikbaar die de visserijdruk kunnen meten of kwantificeren, behalve wat gekend is op basis van de steekproefmatige visserijcontroles voor handhaving door het ANB (Yseboodt, R. en Dillen, A., pers. comm.).</p>	
Actualisatie	
Het kokkelbestand in de Zeeuwse Delta (alsook in de Waddenzee en de Voordelta) wordt door Wageningen IMARES jaarlijks geïnventariseerd in opdracht van het ministerie van LNV.	

Opmerkingen

(1)

Europees Gemeenschappelijk Visserijbeleid: http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/index_nl.htm

Directie Zeeland; Administratie Waterwegen en Zeewezen (2001). Langetermijnvisie Schelde-estuarium. Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat. Directie Zeeland/Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Departement Leefmilieu en Infrastructuur. Administratie Waterwegen en Zeewezen: Middelburg, The Netherlands. 86 pp. + toelichting 98 pp., [details](#)

Visserijwet 1963: http://wetten.overheid.nl/BWBR0002416/geldigheidsdatum_16-08-2010

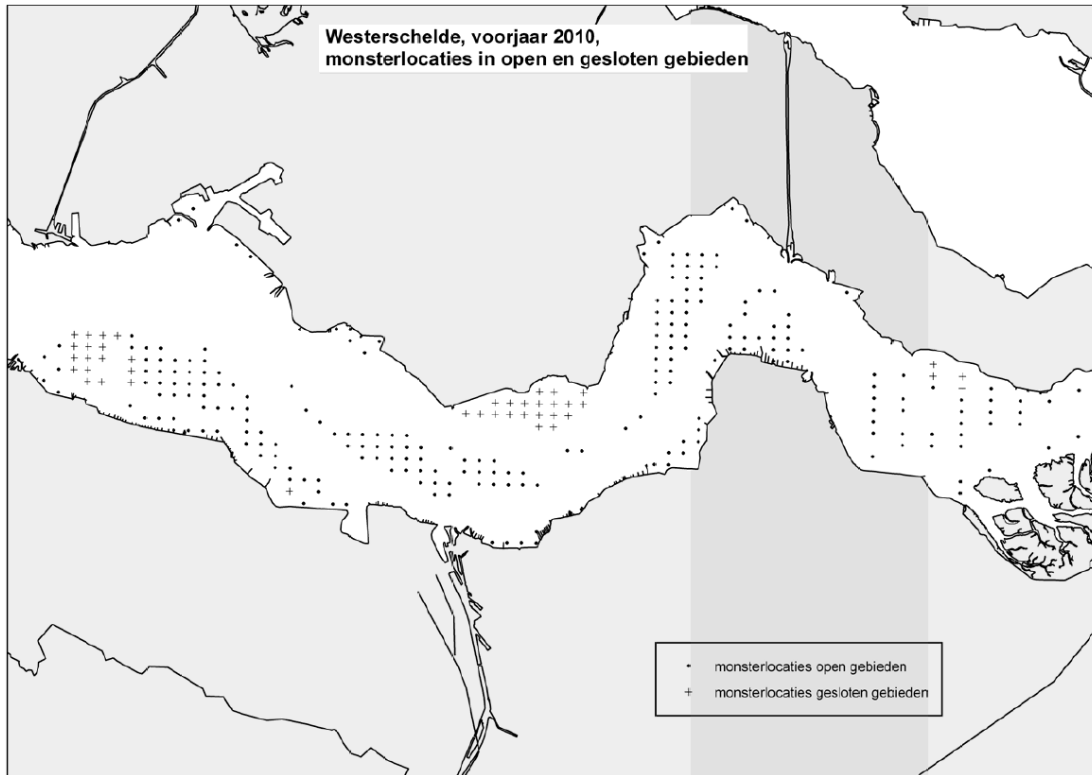
Anon. (2004a). Ruimte voor een zilte oogst; Naar een omslag in de Nederlandse schelpdiercultuur; Beleidsbesluit Schelpdiervisserij 2005-2020. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: Den Haag, the Netherlands. 43 pp., [details](#)

ANB Visserijbeleid: http://www.natuurenbos.be/nl-BE/Thema/Openbare_visserij.aspx

(2)

De term 'oogstbare hoeveelheden' is gebaseerd op 'de aanname dat kokkels in dichtheden lager dan 50 per m² niet oogstbaar zijn voor vogels of vissers, en heeft dus betrekking op die hoeveelheid kokkelvlees die zou kunnen worden geoogst wanneer vogels dan wel vissers de dichtheden in kokkelbanken zouden verlagen tot een einddichtheid van 50 kokkels/m²'

(3)

Figuur 1: Ligging van de monsterpunten voor inventarisatie van het kokkelbestand in de voor de visserij open en gesloten gebieden in de Westerschelde. Bron: **Kesteloo, J.J.; van Zweeden, C.; Troost, K.; Jansen, J.M.** (2010). Het kokkelbestand in de Nederlandse kustwateren in 2010. *Wageningen IMARES Rapport, C098/10*. Wageningen IMARES: Yerseke. 46 pp., [details](#)